

Jože Curk

(*Vipava, 15. junij 1924–†Ljubljana, 16. november 2017)

Lansko leto nas je v štiriindevetdesetem letu starosti v Ljubljani, kjer je nazadnje živel in je tudi pokopan, potihoma zapustil zaslužni umetnostni zgodovinar Jože Curk, ki je s svojim neumornim strokovnim delom dodobra zaznamoval poznavanje kulturnozgodovinske dediščine slovenskega dela Štajerske in Koroške pa tudi Prekmurja.

Vest o njegovi smrti nas je dosegla z veliko zamudo, a dovolj zgodaj, da smo se mu lahko vsaj v Pokrajinskem muzeju Ptuj – Ormož, v katerem je začel svojo poklicno pot, simbolično oddolžili s publikacijo *Umetnost srednjega in zgodnjega novega veka (1200–1500)*, ki smo mu jo kot avtorju prve postavitve ptujske grajske galerije posvetili v hvaležen spomin, prispevek o njegovem delovanju na ptujskem in ormoškem območju z bibliografskimi in biografskimi podatki pa je nato izšel še v *Zborniku ob 125-letnici ptujskega muzeja*.

Jože, sin čevljarja Franca Curka in Jožefe, roj. Jamšek, se je rodil 15. junija 1924 v Vipavi, kjer je družina prebivala do leta 1930, ko je podobno kot številne druge zavedne primorske slovenske družine zaradi italijanskega fašističnega divjanja na Primorskem emigrirala iz Italije v Jugoslavijo, nov dom pa našla v Mariboru, kjer je preživel mladostna leta. Po opravljeni maturi oktobra 1945 na mariborski realni gimnaziji se je vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je leta 1950 diplomiral iz umetnostne zgodovine pri prof. dr. Francetu Steletu.

Začetki Curkove zelo pestre in raznolike službene in znanstvene poti segajo v leto 1950, ko je kot edini diplomiranec iz umetnostnozgodovinskega seminarja želel biti zaposlen izven Ljubljane, po možnosti na Štajerskem. Profesor Franjo Baš, ki je bil takrat zaposlen na Ministrstvu za znanost in kulturo, ga je poslal v ptujski muzej, kjer bi naj inventariziral in na gradu postavil obsežno umetnostnozgodovinsko zbirko. Zaposlitev v ptujskem muzeju sicer formalno ni trajala dolgo, saj je že februarja 1951 prevzel mesto kustosa pripravnika v mariborskem muzeju, vendar pod pogojem, da tretjino časa še zmeraj posveti delu v ptujskem muzeju, kjer so se nadaljevale priprave na postavitve umetnostnozgodovinske zbirke v ptujskem gradu, a je delo na tem projektu septembra 1951 prekinil odhod na služenje vojnega roka, v okviru katerega pa je opravljal tudi muzejsko delo, saj je sku-

paj s srbskim arheologom Milutinom Garašanihom dobil ob načrtovanem obisku etiopskega cesarja Haileja Selassija spomladi leta 1952 zadolžitev, da uredi stalno zbirko Vojnega muzeja na Kalamegdanu. Po vrnitvi iz vojske se je delo v ptujskem muzeju nadaljevalo, čemur je 2. novembra 1952 sledilo odprtje galerijske zbirke v drugem nadstropju ptujskega gradu. S Curkovo prvo zaposlitvijo v ptujskem muzeju sta povezani tudi njegovi prvi objavi v *Slovenskem poročevalcu*, ki sta izšli 21. in 31. maja leta 1951: *Ptuj – staro kulturno mesto* in *Ptujske umetnostne znamenitosti od renesanse dalje*. V obeh prispevkih že slutimo okostje njegovega bodočega znanstveno raziskovalnega dela: sistematično, poglobljeno in večplastno proučevanje arhitekturne in urbanistične dediščine, ki je nato s skozi desetletja trajajočim trdnim in požrtvovalnim delom ustvarilo temelje, na katerem sloni preučevanje in varovanje nepremične kulturne dediščine na slovenskem Štajerskem pa tudi drugod na Slovenskem.

V Mariboru se je, ko je še služboval v mariborskem muzeju, v letu 1953 posvetil postavitvi umetnostnozgodovinske zbirke in razstavnega salona bodoče Umetnostne galerije Maribor, ki je bila kot samostojna ustanova pod vodstvom Branka Rudolfa odprta 8. februarja 1954, v njej pa je Curk kot kustos ostal do konca leta, ko je prestopil iz muzealskih v konservatorske vode, saj je v Celju prevzel vodenje okrajnega referata za spomeniško varstvo, kjer je ostal do maja 1959, ko je bil ta ukinjen.

Leta 1959 se je Curk vrnil v Maribor in se zaposlil kot konservator v takrat ustanovljenem Zavodu za spomeniško varstvo, ki je pokrival okraje Maribor, Celje in Murska Sobota, v katerem je nato med letoma 1964 in 1965 opravljal tudi delo ravnatelja, ko je za pet let odšel v Ljubljano na Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, kjer je bil do leta 1970 svetovalec za muzeje, galerije, arhive in spomeniško varstvo.

Maja 1970 ga je poklicna pot vodila ponovno v muzealske vrste, ko je na željo Vladimirja Bračiča, ministra v Kavčičevi vladi, prevzel vodenje Pokrajinskega muzeja Ptuj, kjer je ostal do leta 1974, ko se je preselil v arhivske vrste.

Novembra 1974 je Curk prevzel vodenje Pokrajinskega arhiva v Mariboru, ki ga je vodil do leta 1983, kjer je nato kot arhivski svetovalec pričakal upokojitev leta 1986. Tudi po upokojitvi je vse do svoje smrti 16. novembra 2017 ostal aktiven in ploden pisec, kar je razvidno iz njegove obširne bibliografije.

Jože Curk je v svoji karieri napisal več kot 400 prispevkov, a pri tem ne smemo pozabiti, da številni njegovi prispevki, ki so izšli v dnevnem, tedenskem in mesečnem časopisju, kakor tudi številni kataloški in drugi zapisi izpod njegovega peresa, ki so nastali ob priložnostnih razstavah, še zmeraj ostajajo neevidentirani, tako da je dejansko število dosti višje od navedenega. Vsekakor pa lahko rečemo, da so

njegove objave nepogrešljive na delovni mizi vsakega raziskovalca, ki se posveča umetnostnemu patrimoniju slovenske Štajerske pa tudi Koroške in Prekmurja, ki mu je Curk posvetil večino svojega raziskovalnega dela in časa. Kakor je navedel Igor Sapač, so mnoga njegova spoznanja skorajda ponarodela in danes se malokdo zaveda, da je številne podatke v povezavi z arhitekturno zapuščino prvi zbral in objavil Jože Curk. Čeprav brezštevilni konservatorji, muzealci, arhivisti, umetnostni zgodovinarji, zgodovinarji, turistični vodniki in drugi dandanes pogosto uporabljajo dosežke njegovega mukotrpnega raziskovalnega dela, pa prave zahvale za svoje izjemno delo ni bil deležen, stanovskih priznanj ali nagrad ni nikoli dobil, čeprav bi jih gotovo zaslužil bolj od marsikoga drugega. Le Ptujčani so se mu na pobudo Pokrajinskega muzeja Ptuj in Knjižnice Ivana Potrča Ptuj skromno, a vendarle, oddolžili: leta 1999 mu je Mestna občina Ptuj podelila ob kulturnem prazniku najvišje priznanje za dosežke s področja kulturnih dejavnosti – Veliko oljenko.

BRANKO VNUK